

хилення кінцевої вологості окремих пиломатеріалів в об'ємі камери; вирівнювання вологості за товщиною пиломатеріалів; зменшення до нормативних показників залишкових деформацій і внутрішніх напружень.

При складанні режимів сушіння необхідно враховувати вологість матеріалу та його напружено-деформівний стан. Теплова система і конструкція сушарки повинні забезпечити максимальне використання теплової та електричної енергії, бути герметичними і забезпечувати будь-який режим сушіння. Використання комбінованого атмосферно-камерного сушіння до 80 % зменшує витрати теплової енергії. Для впровадження цього способу сушіння необхідно визначити коефіцієнт вологопровідності і вдосконалити методику розрахунку тривалості сушіння. Окрім цього, потрібно науково обґрунтувати перманентність комбінованого сушіння, а саме: атмосферне підсушування та камерне досушування.

Використання сонячної енергії в процесах теплового оброблення та сушіння деревини можливе в геліосушарках з використанням штучних акумуляторів тепла та створенням оптимальної аеродинаміки в самих камерах.

Описані вище пропозиції з вдосконалення теплового оброблення і сушіння деревини дають змогу створити і впроваджувати цілий ряд ресурсозбеігаючих технологій. Науково обґрунтована та якісно проведена теплова обробка і сушіння деревини на порядок збільшує термін експлуатації виробів з деревини, дає змогу значно зменшити енерговитрати, матеріальні і трудові ресурси попередніх і наступних технологічних процесів.

Отже, ефективність роботи всіх виробництв деревообробної галузі буде залежати від розробки і впровадження нових наскрізних екологоощадних, економічно безпечних технологічних процесів і обладнання з гнучкими комп'ютеризованими і роботизованими ділянками.

Література

1. Соколовський І.А. Ідентифікація закономірностей технологічних операцій процесу сушіння пиломатеріалів// Світ меблів і деревини. – К. – 2005, № 3. – С. 34-36.

2. Керівні технічні матеріали з технології камерного сушіння пиломатеріалів// За ред. проф. Білея П.В. – Львів: РВЦ УкрДІТУ, 2003. – 72 с.

УДК 339.52 (477)

Викладач О.М. Стаднічук, канд. хім. наук –
Галицьке відділення МАУП; ст. викладач Г.З. Леськів –
Львівський ДУ внутрішніх справ

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Досліджено надходження зборів за забруднення довкілля до природоохоронних фондів усіх рівнів на прикладі Львівської області і рекомендовано розподіляти кошти на двох рівнях для ефективного використання на пріоритетні природоохоронні заходи.

Ключові слова: довкілля, природоохоронні заходи, економічне регулювання, екологія.

*Teacher O.M. Stadnichuk – Halyts'kyi department MAUP;
senior teacher G.Z. Leskiv – Lviv State University of interior Affairs*

The ways of improvement of economic regulation of environmental state and the usage of natural resources

They investigate the income of the environmental pollution in nature-protected funds of all levels using the example of Lviv region and recommended to divide the costs on two levels for the effective use for the priority of nature-protected measures.

Keywords: Pollution, nature-protected, economical regulation, ecologic.

Однією з найбільш актуальних проблем у галузі охорони навколишнього природного середовища є збереження, відновлення і раціональне використання природних ресурсів, що неможливе без забезпечення надійної роботи еколого-економічного механізму.

Головною проблемою системи фінансування природоохоронної діяльності є те, що на сьогодні на місцевому рівні відбувається розпорошення коштів по сільських, селищних, міських та районних радах (наприклад, у Львівській області діє близько трьохсот місцевих природоохоронних фондів). Не існує чіткого механізму спрямування їх на пріоритетні природоохоронні заходи. Необхідне реформування на законодавчому рівні системи фондів охорони навколишнього природного середовища (ОНПС), який дасть змогу акумулювати кошти на двох рівнях та ефективно використовувати їх на пріоритетні природоохоронні заходи [1].

Уперше перехід від адміністративних до економічних методів управління природокористуванням і охороною навколишнього середовища було проголошено Постановою Уряду СРСР № 32 від 7 січня 1988 р. "Про корінну перебудову справи охорони природи в країні". Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища" передбачено застосування економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Таким чином, регламентація застосування економічних важелів знайшла своє законодавче відображення, але тепер виникає потреба в розробці механізмів, які б забезпечили ефективну реалізацію законодавства.

Даючи характеристику цього механізму, О.О. Веклич зазначає, що економічний механізм раціоналізації природокористування існує у розвинутих країнах і поєднує в собі дві великі групи законодавчо закріплених регуляторів екологічної поведінки підприємців [2]. Економічні регулятори сприяють впровадженню превентивних техніко-технологічних та організаційних методів боротьби з деградацією довкілля, переходу на безвідходну і ресурсозберігаючу основу суспільного виробництва.

Наявна практика стягнення екологічних платежів до бюджету і система розподілу державних коштів обмежують роль "екологічної" складової податково-бюджетної системи в Україні тільки наповненням бюджетів різних рівнів, що негативно впливає на стан природних об'єктів і довкілля загалом. Зважаючи на це, виникає необхідність закріплення на законодавчому рівні положення про прив'язку суми видатків на охорону навколишнього природного середовища, забезпечення раціонального природокористування та відтворення природних об'єктів у відсотковій ставці до загальної суми видатків Державно-

го бюджету, як, наприклад, було зроблено Законом України "Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-04 рр.", яким передбачено, що "частка видатків Державного бюджету України на фінансування розвитку сільського господарства має бути не меншою 5 % видатків бюджету" [3].

Аналіз надходження зборів за забруднення довкілля до природоохоронних фондів усіх рівнів, а також цільового використання коштів фонду ОНПС у складі обласного бюджету.

Природоохоронні заходи у Львівській області фінансуються з кількох джерел: державного бюджету за відповідними державними програмами; з коштів місцевих бюджетів; власних коштів підприємств за розробленими ними програмами; за кошти міжнародних грантів (головним чином інституційні проекти) та інших коштів. У структурі джерел фінансування природоохоронної діяльності в області важливе місце посідають фонди охорони навколишнього природного середовища (державний, обласний, місцеві).

Основну частину надходжень до фондів ОНПС усіх рівнів становить збір за забруднення навколишнього природного середовища. У 2005 р. кошти від збору розподілялися між місцевими (сільськими, селищними, міськими), обласним і Державним фондами ОНПС у співвідношенні відповідно 20, 50 і 30 %.

Державне управління екології та природних ресурсів у Львівській області забезпечує впровадження на території області економічного механізму природокористування, а саме:

- формування переліку платників збору за забруднення навколишнє природне середовище (НПС);
- забезпечення обміну інформацією між органами державної влади та управління;
- аналіз надходження та використання коштів фонду ОНПС;
- розгляд проектних пропозицій на фінансування з цільового фонду ОНПС у складі обласного бюджету на предмет відповідності до природоохоронних заходів.

У Львівській області визначено понад 10 тис. платників екологічного збору, які внесено у перелік підприємств, установ, організацій, громадян-суб'єктів підприємницької діяльності, яким в установленому порядку видано дозволи на викиди, спеціальне водокористування та розміщення відходів. Протягом 2005 р. за статистичними даними сплачено підприємствами, установами, організаціями, суб'єктами підприємницької діяльності 8353,0 тис. грн. екологічних зборів за забруднення навколишнього середовища.

Найбільші обсяги екологічних зборів було сплачено підприємствами, установами, що займаються виробництвом електроенергії, газу та води – 5165,339 тис. грн. (61,8 % від загальної суми), добувною промисловістю – 1484,598 тис. грн. (17,8 % від загальної суми).

За даними Головного фінансового управління, держказначейства та Державної податкової адміністрації, за 2005 р. надійшло коштів до фондів ОНПС всіх рівнів – 17697,1 тис. грн., а використано – 11984,9 тис. грн. Надходження до обласного фонду охорони навколишнього природного середовища на початок 2006 р. становлять 6800,7 тис. грн. (враховуючи перехідний залишок з 2004 р. – 488,8 тис. грн.). У 2005 р. профінансовано природоохоронних заходів на суму 5469,0 тис. грн. Залишок коштів в цільовому фонді ОНПС у складі обласного бюджету станом на 01.01.2006 р. становить 1821,6

тис. грн. [4, 5] Протягом 2000-05 рр. сума надходжень збільшувалася, враховуючи видатки за попередній рік (рис. 1-4).

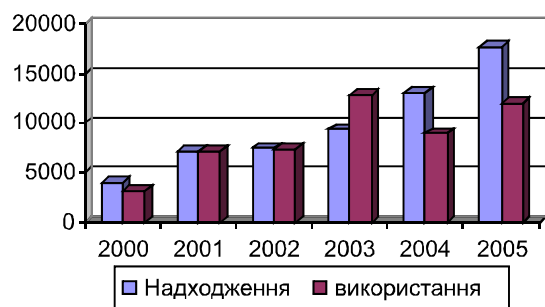

Рис. 1. Надходження та використання коштів з фондів ОНПС для вирішення природоохоронних проблем у Львівській області, тис. грн.

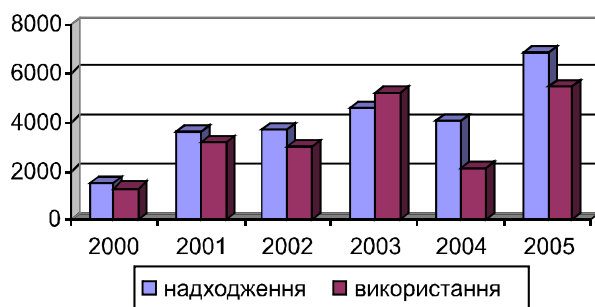

Рис. 2. Надходження та використання коштів Львівського обласного фонду ОНПС, тис. грн.

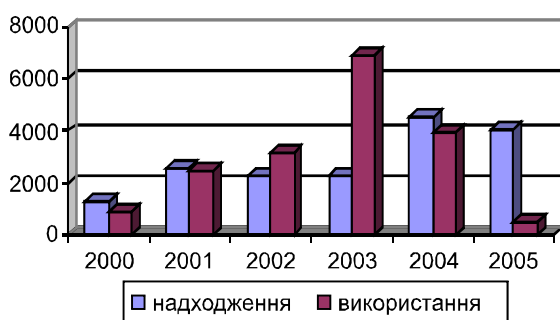

Рис. 3. Надходження та використання коштів Державного фонду ОНПС для вирішення природоохоронних проблем у Львівській області, тис. грн.

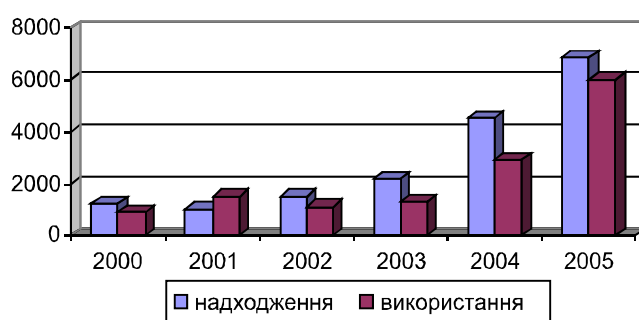

Рис. 4. Надходження та використання коштів місцевих фондів ОНПС, тис. грн.

Кошти природоохоронних фондів використовуються для цільового фінансування природоохоронних заходів, відповідно до Переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженого постановою КМУ №1147 від 17 вересня 1996 р. та розподіляються на підставі плану пріоритетного фінансування природоохоронних заходів.

Переліки природоохоронних заходів у межах щорічних Програм соціально-економічного та культурного розвитку області формує головний розпорядник коштів Фонду (головне управління економіки) за поданням державного управління екології та природних ресурсів у Львівській області і погоджує постійна комісія з питань екології обласної ради.

Формування переліку першочергових природоохоронних заходів, які доцільно фінансувати з обласного фонду ОНПС, здійснювалось держуправлінням на підставі визначених пріоритетів та з урахуванням пропозицій, поданих місцевими органами влади, а також тих природоохоронних заходів, які розпочаті у попередні роки і потребують дофінансування. Це стосується, насамперед, зони впливу Стебницького ДГХП "Полімінерал", Яворівського та Роздільського ДГХП "Сірка", шахт Львівсько-Волинського вугільного басейну, НГВУ "Бориславнафтогаз". Поряд з цим, в області гостро стоять питання щодо утилізації непридатних до застосування пестицидів, збирання, видалення та захоронення побутових відходів, очистки стічних вод, раціо-

нальне використання земельних ресурсів. Пріоритетними визнаються також заходи організаційного характеру, реалізація яких сприятиме активізації та підвищенню результативності екологічної політики в області. Першими вагомими кроками у вирішенні проблем щодо поводження з твердими відходами повинно бути будівництво двох сучасних полігонів твердих промислових відходів для міст Червонограда та Стрия і прилеглих до них населених пунктів, заходи з покращення екологічного стану навколо Львівського сміттєзвалища, які здійснюються за фінансової підтримки уряду, Державного і обласного природоохоронних фондів. Розроблено і затверджено "Регіональну програму заходів з безпечного поводження із забороненими і непридатними для використання в сільському господарстві пестицидами у Львівській області на 2002-05 рр.", яку продовжили до 2010 р. З метою розвитку екомережі опрацьовано створення нової міжнародної природоохоронної структури – Міжнародного резервату біосфери на Розточчі, до складу якого з української сторони мають увійти: НПП "Яворівський", природний заповідник "Розточчя" та новостворений регіональний ландшафтний парк "Равське Розточчя".

Відібрані проблеми є об'єктами першочергової уваги органів влади і природоохоронних структур у поточному році у плані пошуку додаткових інвестицій для їх вирішення.

Отже, важливим кроком в удосконаленні економічного регулювання стану довкілля та використання природних ресурсів буде розробка і затвердження на державному рівні проектів, що передбачають не тільки рекультивування територій у зоні діяльності підприємств, а й подальше їх раціональне використання. Тому значні зусилля в реформуванні еколого-управлінської системи повинні бути сконцентровані і на перегляді економічного підґрунтя реалізації національної екологічної політики, фінансовому забезпеченні реалізації природоохоронних програм на всіх рівнях.

Література

1. Преснер Б. Пріоритети екологічної політики Львівщини. – Львів: Сполом, 2004. – 20 с.
2. Веклич О.О. Аналіз ефективності вітчизняного економічного механізму природокористування щодо ідеї сталого розвитку// Економічні реформи України в контексті переходу до сталого розвитку/ Матер. 2-х конференцій та рекомендації до проекту Національної стратегії: Ін-т сталого розвитку. – К.: Інтелсфера, 2001. – С. 95-99.
3. Зуєв В. Правове регулювання реалізації екологічного управління в Україні та шляхи його вдосконалення// Управління у сфері охорони довкілля та природокористування в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. – К.: ВЕГО "МАМА 86", 2003. – С. 51-92.
4. Державне управління охорони навколишнього природного середовища у Львівській області: Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Львівській області у 2004 р. – Львів: Екологія львівщини, 2004. – 130 с.
5. Державне управління охорони навколишнього природного середовища у Львівській області: Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Львівській області у 2005 р. – Львів: Екологія львівщини, 2005. – 131 с.